UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 811.111'37(043.2)

BANU FELICIA

PARTICULARITĂȚI STRUCTURAL-SEMANTICE ALE UNITĂŢILOR FRAZEOLOGICE ÎN LIMBA ENGLEZĂ (ÎN BAZA ZOONIMELOR)

SPECIALITATEA 621.04. LEXICOLOGIE ȘI LEXICOGRAFIE, TERMINOLOGIE ȘI LIMBAJE SPECIALIZATE, TRADUCTOLOGIE (LIMBA ENGLEZĂ)

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Chișinău, 2021

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului Lingvistică germanică și comunicare interculturală a Universității de Stat din Moldova.

Conducător științific:
MELENCIUC Dumitru, doctor în filologie, conferențiar universitar.

Referenți oficiali:
SAVIN Angela, doctor habilitat în filologie, profesor universitar;
STOIANOVA Inga, doctor în filologie, conferențiar universitar.

Componența Consiliului științific specializat:

MOLEA Viorica, Președinte al CȘS, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar;
ȘAGANEAN Gabriela, Secretar științific al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar;
POPA Gheorghe, membru al CȘS, doctor habilitat în filologie, profesor universitar;
LIFARI Viorica, membru al CȘS, doctor în filologie, conferențiar universitar;
BUDNIC Ana, membru al CȘS, doctor în pedagogie, conferențiar universitar.

Susținerea tezei va avea loc la **06 iulie 2021**, ora **14.00** în ședința Consiliului științific specializat D 621.04-21-22 din cadrul Universității de Stat din Moldova, pe adresa: mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu 65, bl. 3, sala nr. 311.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC www.cnaa.md

Rezumatul a fost expediat la „05” iunie 2021.

Secretar Științific al Consiliului științific specializat,
ȘAGANEAN Gabriela doctor în filologie,
conferențiar universitar _____

Conducător științific,
MELENCIUC Dumitru doctor în filologie,
conferențiar universitar _____

Autor,
BANU Felicia _____

© Banu Felicia, 2021

CUPRINS

1.	Repere conceptuale ale cercetării	4
2.	Conținutul tezei	8
3.	Concluzii generale și recomandări	27
4.	Bibliografie	30
5.	Lista publicațiilor autorului la tema tezei	32
6.	Adnotare (în română, rusă și engleză)	34
7.	Foaia privind datele de tipar	37

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța cercetării. Evoluția societății și schimbările care se produc în realitatea înconjurătoare presupun și modificări continue ale mijloacelor de expresie verbală a unei limbi. Astfel, limba este un fenomen foarte complex, susceptibil de evoluție și schimbare, care se derulează firește foarte încet și conduce la apariția unor cuvinte noi, structuri sintactice paralele cu cele tradiționale. În dinamica ei neîntreruptă, ea își sporește mijloacele pe care ni le pune la îndemână pentru a ne exprima mai clar, concis și expresiv ideile și sentimentele. Totodată, limba este principalul mijloc de exprimare a spiritualității umane la nivelul căreia se păstrează, ca într-un tezaur, atât specificul, cât și toate modificările intervenite în mentalitatea unui popor de-a lungul timpului. Este important a conștientiza faptul că vocabularul este un sistem structurat, care dispune de organizare proprie și că unitățile lui nu există izolat, ci sunt în corelație și conexiune cu celelalte elemente și microsisteme ale limbii.

Actualitatea cercetării unităților frazeologice cu componente zoonime este determinată, în primul rând, de faptul că frazeologia este o ramură relativ nouă a științei care deschide mereu noi direcții de cercetare. Chiar dacă în literatura de specialitate pot fi identificate un număr mare de lucrări ce tratează diverse aspecte ale frazeologiei diferitor limbi, această ramură a lingvisticii continuă și în prezent să constituie obiectul unor ample studii și discuții controversate. În frazeologie există încă diverse aspecte neelucidate, iar unele puncte de vedere necesită anumite precizări. În al doilea rând, actualitatea cercetării este motivată de faptul că vocabularul zoonimic ca obiect de studiu merită o atenție specială pentru că, respectând normele limbajului, el formează un subsistem specific în cadrul căruia apar propriile legi.

Potrivit cercetătorului român Th. Hristea, frazeologia ca ramură distinctă de cercetare poate contribui mai mult decât orice altă ramură a lingvisticii la evidențierea bogăției lexicale a unei limbi, și chiar la rezolvarea unor probleme ce vizează etimologia, individualizarea stilurilor funcționale și valorificarea expresivă: „... adevărata bogăție a unei limbi este dată, în mare măsură, și de bogăția ei frazeologică” (Hristea, 1984). Același lingvist român, Th. Hristea, afirmă că „tezaurul frazeologic” ne permite să clasăm o limbă printre „idiomurile sărace, bogate sau foarte bogate” (Hristea, 1984).

În altă ordine de idei, zoonimele, în calitate de elemente ale terminologiei populare, au un statut specific în virtutea faptului că ele au funcționat de-a lungul veacurilor în cadrul sistemului limbii generale. Acestea au fost investigate de către filosofi, logicieni, antropologi și psihologi, și doar în mod sporadic de către lingviști. Antropologii, psihanaliștii par a fi îndreptățiți să spună că animalele sunt simbolurile vii ale pasiunilor oamenilor. Animalele, apropiate de viața și activitatea

omului, influențează asupra formării concepțiilor estetice ale societății, constituind componente indisolubile ale culturii unei comunități lingvistice.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Unitățile frazeologice au fost obiectul unor discuții îndelungate, uneori contradictorii, pe marginea lor pronunțându-se în ultima jumătate de secol, specialiști din diferite domenii ale limbii. Până în prezent, în cercetările de lingvistică engleză, grupului de unități frazeologice cu componente zoonime nu i-au fost consacrate studii speciale, deși se întâlnesc analize tangențiale. În acest sens menționăm cercetările întreprinse până în prezent de mai mulți autori, precum G. Lakoff, M. Johnson, Z. Kövecses, M. Turner, Ch. Bally, E. Coșeriu, V.V. Vinogradov, N.N. Amosova, A.V. Kunin, A.I. Smirnițchi, St. Dumistrăcel, A. Savin, Gh. Popa, V. Molea, Gh. Colțun,, V.N. Telia, C.J. Fillmore, E. Slave, T. Bushnaq, I. Stoianova, O. Buzea, C. Zaharia.

Totodată, menționăm că cercetările efectuate până în prezent de către lingviști în domeniul frazeologiei necesită a fi completate cu analize mult mai complexe. Lipsa unor lucrări, în care s-ar face o analiză complexă și exhaustivă a unităților frazeologice cu componente zoonime sub aspect lexico-semantic și structural-gramatical, ne-a determinat să constatăm insuficiența investigării problemei și să efectuăm prezentul studiu. Astfel că, am identificat următoarele probleme de cercetare:

1. care sunt căile și sursele apariției unităților frazeologice în limba engleză?;
2. care sunt caracteristicile distinctive ale unităților frazeologice cu componente zoonime?;
3. care sunt particularitățile structurale ale unităților frazeologice cu componente zoonime?;
4. care sunt particularitățile pragma-semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime?
5. care sunt modelele cognitive care permit observarea celor mai frecvente și semnificative caracteristici ale conceptelor avute în vedere.

În procesul de examinare a temei de cercetare vom mai reflecta următoarele aspecte:

1. Termenul „zoonim” este cel mai convenabil în descrierea tipologică a specificului cultural-național. El include numele tuturor animalelor: sălbatice, domestice și de companie, a păsărilor sălbatice și domestice, a reptilelor și amfibiilor, a rozătoarelor, precum și a animalelor mitologice.
2. Animalele, apropiate de viața și activitatea omului, influențează formarea concepțiilor de viață și estetice ale societății, constituind elemente indisolubile ale culturii unei comunități lingvistice.
3. Specificul național de percepție a realității nu se datorează doar modului de gândire al oamenilor, ci și dezvoltării istorice, tradițiilor, obiceiurilor și culturii oricărui popor.

Obiectul de cercetare al tezei îl constituie inventarul frazeologic cu componente-zoonime din limba engleză, realizat în urma consultării dicționarelor de specialitate**.**

Scopul lucrării constă în identificarea, examinarea și analiza particularităților lexico-structurale, gramaticale și semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză în vederea determinării trăsăturilor care reflectă lumea interioară și exterioară a omului.

Obiectivele cercetării sunt:

- prezentarea rezumativă a stadiului cercetării în domeniul frazeologiei ca ramură independentă a lingvisticii;
- abordarea conceptului de unitate frazeologică și zoonim;
- identificarea căilor și surselor apariției unităților frazeologice cu componente zoonime;
- analiza particularităților lexico-structurale și gramaticale ale unităților frazeologice cu componente zoonime;
- analiza pragma-semantică a unităților frazeologice cu componente zoonime care reflectă lumea interioară și exterioară a omului;
- identificarea unor modele cognitive care stau la baza formării unităților frazeologice cu componente zoonime.

Cercetarea efectuată pleacă de la **ipoteza** că unitățile frazeologice cu componente zoonime ale oricărei limbi reprezintă sursa lingvistică de bază a vocabularului care „codifică" și transmite cel mai clar și mai exact realitățile etnoculturale, atributele vieții omenești și a tot ceea ce determină identitatea lingvistică a unei persoane și a unui popor.

Metodologia cercetării științifice. În scopul examinării obiectului de studiu am apelat atât la metode de cercetare general-științifice cât și la unele metode specifice cercetării subiectului în discuție. La etapa primară am aplicat *metode teoretice* care vizează examinarea, analiza, generalizarea și sinteza informației din literatura de specialitate, care abordează problema studierii unităților frazeologice cu componente zoonime, insistând în mod particular asupra aspectelor mai puțin elucidate ale problemei.

În procesul de triere a corpusului unităților frazeologice engleze cu componente zoonime am folosit metode de colectare și prelucrare a datelor. Un loc important în examinarea inventarului frazeologic îl ocupă metodele de identificare frazeologică și de analiză cantitativă calitativă propuse de cercetătorul rus A.V. Kunin.

Noutatea și originalitatea științifică. Cercetarea noastră reprezintă o primă încercare de a oferi o analiză complexă și exhaustivă a unităților frazeologice cu componente zoonime în baza inventarului frazeologic selectat, sub aspect structural-gramatical și pragma-semantic. Cu toate că obiectul investigației noastre îl constituie unitățile frazeologice cu componente zoonime, în lucrare expunem și unele reflecții asupra unor probleme conexe precum: caracterul sistemic al limbii, rolul pe care îl are societatea în procesul de evoluție și tezaurizare a limbii, interconexiunile dintre limbă

şi cultură, specificul etnocultural al frazeologiei, stereotipuri naționale și culturale, locul și valoarea zoonimelor în sistemul frazeologic englez.

Semnificația teoretică a investigației rezidă în sintetizarea principalelor teorii și concepte ale diferitor școli lingvistice cu referire la domeniul frazeologiei și la obiectul de cercetare a acesteia, (re)actualizarea și completarea metalimbajului de cercetare a frazeologiei, analiza și descrierea particularităților structurale și semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime.

Considerarea unităților frazeologice cu componentă-zoonim ca o componentă autonomă a sistemului lexical al limbii engleze reliefează potențialul denominativ și comunicativ al limbii și capacitatea de a reprezenta metaforic realitatea. În consecință, în acest sens, relevanța studiului este legată de nevoia de analiză și descriere tipologică a modelelor generale și a celor specifice arealului anglofon de funcționare a zoonimelor în unitățile frazeologice ale limbii engleze, oferind informații despre tezaurul lingvistic și conceptual al vorbitorilor.

Problema științifică soluționată rezidă în realizarea unei cercetări complexe a unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză care a permis obținerea informațiilor despre trăsăturile care reflectă lumea interioară și exterioară a omului, stabilirea rolului privind statutul unităților frazeologice cu componente zoonime, locul și valoarea elementului zoomorf în sistemul frazeologic englez.

Valoarea aplicativă a cercetării. Unitățile frazeologice cu componente zoonime, datorită particularităților structurale și semantice specifice pe care le posedă, pot prezinta anumite dificultăți la analiza lor în text, de aceea prezentul studiu este în măsură să faciliteze identificarea și interpretarea lor textuală corectă. Astfel, rezultatele investigațiilor pot fi utile în activitatea didactică la perfectarea unor cursuri speciale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior sau la predarea cursurilor și seminarelor de lexicologie a limbii engleze, de analiză a textului, de stilistica limbii engleze. Inventarul frazeologic analizat precum și concluziile expuse în lucrare ar putea fi luate în calcul, de asemenea, şi în practica lexicografică.

Rezultatele științifice înaintate spre susținere:

1. a fost examinat stadiul actual al cercetării frazeologiei ca disciplină a lingvisticii și conceptele: unitate frazeologică și zoonim;
3. au fost evidențiate căile și sursele apariției unităților frazeologice cu componente zoonime;
4. au fost identificate caracteristicile unităților frazeologice cu componente zoonime;
5. au fost analizate sub aspect structural și pragma – semantic unitățile frazeologice cu componente zoonime;
6. au fost determinate modele cognitive care au stat la baza apariției unităților frazeologice cu componente zoonime.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice ale investigației noastre au fost expuse în comunicările prezentate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale, axate pe problematica în cauză. La temă au fost publicate mai mult de 10 articole în reviste de specialitate, studii și rezumate în materialele conferințelor naționale și internaționale, articole în analele științifice și manuale universitare.

Volumul și structura tezei.

Teza conține 145 de pagini de text, adnotări în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (215 titluri), declarația privind asumarea răspunderii și CV-ul autoarei.

Cuvinte-cheie: frazeologie, unitate frazeologică, frazeologism, expresie idiomatică, semnificație, idiom, zoonim, zoomorfism, animalism, izolări, idiotisme, totism, lexem, cogniție, metaforă cognitivă, frame, locuțiune.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** este argumentată actualitatea și importanța temei de cercetare, se precizează scopul, obiectivele și metodologia cercetării, este menționată importanța teoretică și valoarea aplicativă a investigației, noutatea și originalitatea științifică a acesteia, inclusiv aprobarea și implementarea rezultatelor științifice obținute.

Capitolul I, intitulat „Viziunea școlilor lingvistice despre frazeologie”, cuprinde 6 subcapitole și este destinat fundamentării teoretice a lucrării. Aici se analizează și se sintetizează cele mai importante contribuții ale savanților care au cercetat în domeniul frazeologiei ruse, vest-europene, americane și românești, sinteză pe care se bazează cadrul teoretic al problemelor luate în dezbatere. Astfel, sunt menționate cele mai importante contribuții din domeniul frazeologiei, în ordinea apartenenței geografice și/sau lingvistice. Cercetarea frazeologiei ca disciplină, este consemnată în lingvistică de peste o sută de ani. Traseul investigațiilor în frazeologie debutează cu unele constatări generale asupra conceptului de frazeologism și continuă cu diverse studii consacrate, în mod particular, diferitor tipuri de locuțiuni.

În spațiul fostei Uniuni Sovietice, precum și în Federația Rusă actuală, frazeologia a fost considerată din totdeauna o disciplină lingvistică de sine stătătoare, de aceea, la început ne referim la școala rusească. Lingviștii-frazeologi ruși îl consideră pe V.V. Vinogradov părintele acestui domeniu de cercetare. Potrivit cercetătoarei ruse V.N. Telia, conturarea frazeologiei ruse ca ramură independentă s-a realizat în trei perioade pe care le numește „perioada clasică”, „perioada non-clasică” și „perioada post-non-clasică” (Telia 1996).

Perioada „clasică”, datează cu anii 1930 – 1970 și reprezintă perioada în care frazeologia rusă s-a constituit ca ramură independentă a lingvisticii. Cercetările lingviștilor ruși din această perioadă s-au axat preponderent pe: identificarea obiectului de cercetare a frazeologiei, a tipurilor de unități frazeologice, examinarea particularităților acestora, stabilirea granițelor frazeologiei, delimitarea unităților frazeologice de alte structuri. În perioada clasică cercetătorii ruși s-au preocupat, de asemenea, și de analiza particularităților unităților frazeologice din cadrul altor limbi, astfel contribuind semnificativ la conturarea frazeologiei ca disciplină științifică independentă. Cei mai reprezentativi lingviști ruși din această perioadă sunt: V.V. Vinogradov, V.A. Larin, A.V. Kunin, N.M. Șanschi.

Perioada „non-clasică” a frazeologiei ruse datează cu anii 1960 – 1990 și reprezintă perioada în care în frazeologia rusă nu se mai axează preponderent pe analiza obiectului din exterior ci pe analiza obiectului din interior. Astfel, cercetătorii ruși trec treptat de la descrierea structurii diferitor unități frazeologice la explicarea fenomenului frazeologic. Totodată, menționăm că în perioada „non-clasică” de formare a frazeologiei ca ramură independentă a lingvisticii studiile cercetătorilor poartă un caracter interdisciplinar. Aria preocupărilor cercetărilor se orientează spre teorii ale paradigmelor psihologiei gestaltiste și cognitive, referitoare la mecanismul de cunoaștere, la legătura între procesele cognitive și procesele creierului, de memorie, percepție etc. Frazeologia începe să se extindă și spre alte științe umaniste, cum ar fi antropologia, etnologia, istoria, sociologia și altele.

Perioada „post-non-clasică” începe în anii 1990 ai secolului XX și reprezintă etapa modernă din istoria dezvoltării frazeologiei. În această perioada studiile realizate de cercetători comportă caracter interdisciplinar și reprezintă o interacțiune a frazeologiei nu numai cu alte domenii ale lingvisticii, dar și cu științele sociale și ale filozofiei, cu științe ale naturii, cu matematica. Una dintre direcțiile noi și actuale de dezvoltare a frazeologiei ruse este cea lingvoculturologică. Aspecte ale acestei direcții sunt descrise în lucrările lui V.G. Kostomarov (2005), V.N. Telia (2005), M.L. Kovşova (2012), V.A. Maslova (2004) ș.a. Particularitățile acestei direcții constau în faptul că ea are ca punct de pornire premisa conform căreia cultura și limba se află într-o „interacțiune” continuă. În rezultatul acestei interacțiuni se formează un subsistem frazeologic, în care fiecare frazeologism dobândește statutul de semn al „limbajului” culturii. Pentru cercetarea acestei interacțiuni a fost necesară studierea unor noțiuni din sfera lingvoculturologică actuală, cum ar fi „conotație culturală”, „competență cultural-lingvistică”, „coduri culturale”, „referință culturală”, „lingvocultură”, „concept cultural”, „sferă conceptuală culturală”, „memorie culturală” și altele.

Odată cu apariția în lingvistică, în perioada 1950 - 1960 a gramaticii generativ-transformaționale dezvoltate de N. Chomsky, se produc schimbări majore, chiar radicale în domeniul cercetărilor frazeologice la nivel mondial (SUA, Europa Occidentală). Atât reprezentanții școlii de lingvistica nord-americană cât și cei a școlilor din Europa occidentală nu consideră frazeologia un domeniu lingvistic independent și se interesează cu precădere de includerea unităților frazeologice în modelul lingvistic generativ al lui N. Chomsky.

Primii care și-au pus întrebarea cum trebuie tratate unitățile frazeologice în cadrul gramaticii transformaționale au fost J.J. Katz și P.M. Postal. În cercetările realizate, ei demonstrează că anumite „idiomuri" funcționează ca lexeme individuale și, în consecință, pot fi folosite ca un întreg în modelul gramatical. Cercetătorii propun generarea expresiilor ca „înlănțuiri" de cuvinte normale și atribuirea semnificației idiomatice interpretării semantice. Pentru aceasta, vocabularul ar trebui împărțit în „lexical item part" și „phrase-idiom part", această din urmă parte conținând informația semantică care corespunde întregii expresii idiomatice (Katz. J.J. și P. Postal, 1964).

Considerând insuficientă tratarea unităților frazeologice doar din punctul de vedere al sintaxei structurii idiomurilor, cercetătorul W. Chafe dezvoltă un concept de semantică generativă în care baza procesului o reprezintă componenta semantică (Chafe, 1987). Autorul concepe idiomatizarea ca pe un proces istoric. În viziunea sa, o teorie lingvistică adecvată trebuie să explice următoarele caracteristici ale idiomurilor: semnificația idiomurilor nu este un amalgam de semnificații ale componentelor; cele mai multe idiomuri prezintă deficiențe transformaționale; unele idiomuri nu sunt construite „corect"; idiomurile cu structură sintactică regulată sunt folosite mai des în înțelesul lor idiomatic decât în cel literal.

L. Makkai descrie și clasifică idiomurile englezești pornind de la teoria gramaticii stratificate. Conform acestei teorii, limba engleză poate fi divizată în șase straturi aflate în relație de reciprocitate unele față de celelalte (Makkai, 1975).

În spațiul de limbă germană, interesul pentru frazeologie cunoaște o creștere constantă. Școala de limbă germană ia în considerare atât rezultatele cercetărilor din lingvistica rusească, cât și pe cele generativ-transformaționale nord-americane. Prima lucrare din sfera frazeologiei germane datează din 1836 și aparține lui K. Wander. Studiul său arată premisele de la care a plecat celebrul lexicograf în construirea dicționarului, rămas până astăzi cea mai importantă culegere de proverbe și unități frazeologice În lucrarea sa, K. Wander a făcut o clasificare funcțional-structurală și a încercat diferențierea expresiilor cu valoare de propoziție, acordând atenție în special expresiilor verbale.

La rândul său, H. Seiler deschide calea cercetării frazeologice de amploare, aceasta depășind aria limbii germane. Pornind de la apropierea dintre proverb și expresie, marcată mai ales de componenta comună – figurativitatea, autorul constată că delimitarea „în sus", spre proverb, este stabilă și sigură. Optând pentru perspectiva diacronică, H. Seiler efectuează clasificarea socio-cultural-istorică a expresiilor idiomatice acolo unde se simte nevoia și unde sunt posibile explicațiile de istorie culturală și istorie a limbii. Lingvistul distinge douăsprezece domenii de proveniență a expresiilor idiomatice: domeniul juridic, luptele și exercițiul armelor, vânătoarea, prinderea păsărilor și pescuitul, banii și afacerile, jocul, munca și ocupațiile, transporturile, școala și universitatea, artele și științele, biserica și slujba religioasă, mâncarea și băutura, îmbrăcămintea (Seiler, 1972). Prin aplicarea perspectivei cultural-istorice H. Seiler urmărește identificarea provenienței și a semnificației inițiale, comentează numeroase exemple reușind să facă referințe despre contextul în care acestea pot fi folosite.

Totuși conturarea frazeologiei ca disciplină științifică independentă în cadrul lingvisticii germane a început prin contribuția cercetătorului elvețian Harald Burger. El a delimitat îmbinările libere de cuvinte de cele stabile, pornind de la premisa că limba este un inventar de moneme și un inventar de reguli gramaticale, procesul vorbirii concretizându-se prin înșiruiri de cuvinte, proces numit de Burger „Produktion" (Burger, 1989).

În spațiul romanic, mai ales în Franța, preocupările în acest domeniu nu au cunoscut o intensitate atât de mare ca în țările amintite mai sus. În Franța, tezele lui Ch. Bally, atât de importante pentru frazeologia sovietică și germană, nu au avut un ecou deosebit. Ca parte a arealului lingvistic romanic, lingvistica românească a abordat din perspective diferite acest subiect și în lucrarea noastră vom pune în valoare contribuțiile cercetătorilor români în domeniul frazeologiei românești. În spațiul românesc lingviștii români și-au manifestat interesul față de studierea unităților frazeologice la diferite etape și din diverse perspective. Dacă în limba rusă, frazeologia s-a constituit ca ramură de sine stătătoare în anii '40 ai secolului al XX-lea, în spațiul românesc începe să se discute despre frazeologie ca disciplină autonomă de-abia începând cu anii '80 ai aceluiași secol, când lingvistul S. Dumistrăcel spunea că „frazeologia tinde să fie considerată chiar ca o disciplină autonomă" (Dumistrăcel, 2004), iar Th. Hristea o vedea ca pe o disciplină „în curs de constituire" (Hristea, 1984).

Lingviștii români s-au confruntat la început cu două probleme majore: prima problemă fiind cea terminologică - care ar fi termenii cei mai potriviți pentru a desemna îmbinările stabile de cuvinte, iar cea de-a doua fiind legată de granițele domeniului frazeologiei - care sunt unitățile stabile de cuvinte care reprezintă obiectul de cercetare al frazeologiei (dacă trebuie incluse aici proverbele și zicătorile sau ele constituie obiectul unei ramuri aparte „frazeologia paremiologică").

În acest capitol constatăm existența unui număr mare de termeni folosiți de către lingviști în cercetările lor și precizăm diverse aspecte privind terminologia utilizată în domeniu. Chiar dacă termenii de unitatea frazeologică și zoonim sunt foarte răspândiți nu există încă o poziție unică cu privire la definirea acestora. P. Howarth susține că „principala cauză a lipsei de solidaritate rezultă din modul în care cei interesați de limbajul frazeologic s-au concentrat numai asupra unui aspect al acestuia, lăsând în umbră spectrul larg al fenomenelor generate de aceste expresii" (Howarth, 2005).

În continuare sunt descrise caracteristicile distinctive ale unităților frazeologice cu componente zoonime și sunt identificate și analizate căile și sursele apariției acestora. Stabilirea surselor și căilor de transmitere a unităților frazeologice este o activitate relativ recentă atât pe terenul limbii engleze, cât și pe cel al altor limbi. Constatăm că, sursele de proveniență ale unităților frazeologice în limba engleză contemporană sunt foarte diverse. După sursa de proveniență a acestora, unitățile frazeologice pot fi împărțite în două categorii:

1. provenite din creaţiile interne ale poporului englez;
2. provenite din alte limbi.

Unitățile frazeologice provenite din alte limbi ar putea fi clasificate în următoarele subgrupe:

a. unități frazeologice originale englezești (din varianta britanică a limbii engleze);
b. unități frazeologice provenite din alte variante ale limbii engleze (americană, australiană etc.);
c. unități frazeologice împrumutate din alte limbi.

Totodată, menționăm că creațiile interne se înregistrează şi la nivelul literaturii care contribuie și ea, chiar dacă în mai mică măsură, la îmbogățirea vocabularului frazeologic. Scriitorii, prin imaginația și creativitatea lor, prin puterea de mânuire a slovei, au creat îmbinări de cuvinte care, cu timpul, prin repetiție, au devenit stabile. Precizăm că sursele apariției și originea unităților frazeologice nu pot fi identificate întotdeauna cu exactitate.

În acest capitol aducem în discuție și subiecte privind: fenomenul constituirii unităților frazeologice din perspectiva cercetărilor cognitive, modelele cognitive de studiere a unităților frazeologice, stereotipurile ca elementele de formare a conceptului.

Capitolul al II-lea, intitulat „Particularități structurale ale unităților frazeologice cu componente zoonime" este dedicat analizei particularităților structurale ale unităților frazeologice cu componente zoonime. După prezentarea unor observații referitoare la clasificările unităților frazeologice, propuse de lingviști, sunt analizate tipurile de unități frazeologice cu componente zoonime identificate în limba engleză. Acestea sunt descrise și interpretate în funcție de clasa lexico-gramaticală a elementului constituent. Astfel, analizând din punct de vedere structural

inventarul frazeologic selectat din dicționarele de specialitate, au fost identificate, în funcție de componenta de bază, următoarele tipuri de unități frazeologice: verbale, substantivale, adjectivale, adverbiale și cu structură de propoziție (propoziționale).

Unități frazeologice verbale. În limba engleză cele mai numeroase sunt unitățile frazeologice verbale. Componenta de bază în aceste unități este verbul. Unitățile frazeologice verbale sunt nominative și nominativ-comunicative. Cele nominative sunt reprezentate de expresii, iar cele nominativ-comunicative sunt reprezentate de fraze și propoziții.

Potrivit cercetătorului rus A.V. Kunin „unitățile frazeologice verbale pot fi reconsiderate complet sau parțial, prin construcții frazeologice motivate sau nemotivate. Principalele tipuri de reconsiderare sunt metafora, metonimia, comparația. Unitățile frazeologice metaforice adesea sunt hiperbolice sau eufemistice. Absența motivării unităților frazeologice este cauzată atât de factori lingvistici, cât și de factori extralingvistici. Majoritatea unităților verbale frazeologice se referă la o persoană, la acțiuni efectuate de o persoană sau la starea în care se află aceasta ”(Kunin, 2005).

La rândul lor, unitățile frazeologice verbale sunt împărțite în comparative și necomparative. Unele unități frazeologice verbale necomparative pot deveni reconsiderate complet (nemotivate) sau parțial. Un exemplu de unitate frazeologică verbală complet reconsiderată din limba engleză este: ***get on one's (the) high horse sau ride the high horse*** „a face pe grozavul/nebunul”. Această unitate frazeologică este complet regândită, deoarece în engleza modernă expresia este percepută ca o unitate frazeologică care nu mai este asociată cu obiceiul soldaților feudali și a conducătorilor de a apărea în public pe cei mai buni și scumpi cai” (Kunin, 2005).

Din punct de vedere structural, unitățile frazeologice verbale necomparative se împart în construcții frazeologice de coordonare și de subordonare (Banu, 2020).

De exemplu: *to take the bull by the horns* - „a lua taurul de coarne”,
to put the cart before the horse -„a pune carul înaintea boilor”,
to lead a cat-and-dog life -„a trăi ca șoarecele cu pisica”.

Cel mai numeros grup de unități frazeologice verbale cu componente zoonime este reprezentat de modelul structural:

„Verb + substantiv la nominativ (zoonim)”.

De exemplu**:** *to cry wolf* - a striga lupul (a ridica alarmă falsă);
to play possum - a o face pe mortul în popuşoi;
to show the bull horn - a-şi arăta coarnele (a opune rezistenţă);
to shoot (throw) the bull amer. sl. a îndruga verzi și uscate - a vorbi fără rost.

Acest model structural este reprezentat de mai multe subgrupuri obținute prin extinderea unui component. De exemplu:

1. un subgrup

De exemplu**:** *not to have a (dogs) chance* – „a nu avea nicio şansă”;
There isn't a dog's chance that they'll convict him- he's too rich and powerful!

2. al doilea subgrup, atât verbul-predicat, cât și substantivul sunt extinse:

Not to know B from a bull's foot etc.

3. al treilea subgrup

De exemplu: *to talk gold turkey* (amer.) -„a spune verde în ochi”;
play the sedulous ape „a face pe clovnul, a face pe nebunul, a imita pe alţii”.

Referirea la zoonim în aceste subgrupuri structurale poate fi exprimată nu numai printr-un adjectiv, ci şi printr-un substantiv la forma posesivă. În acest caz, avem următoarele modele de structuri:

De exemplu**:** *to sow dragon's teeth;*
to find a mare's nest.

Următorul model structural este:

Pentru unitățile frazeologice verbale comparative din limba engleză este caracteristic următorul model structural:

De **exemplu:** *to die like a dog - a muri ca un câine;*
to be sick as a dog - a fi foarte bolnav;
to breed like rabbits - a se înmulţi ca iepurii
to swell like a turkey-cock - a se umfla în pene ca un cucoş

Acest model structural al unităţilor frazeologice verbale comparative pot avea mai multe subtipuri:

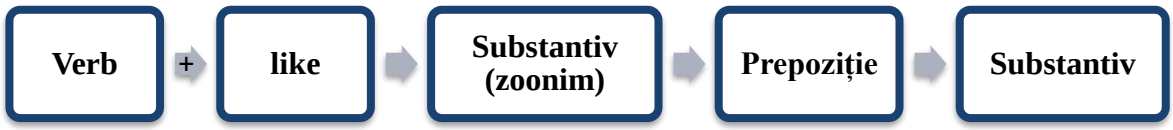
a**)**

De exemplu: *to stare like a stuck pig - a se uita ca boul la poarta nouă*

to grin like a Cheshire cat - a râde în gura mare
to fight like kilkenny cats - a se lupta pe viaţă şi pe moarte.

b)

De exemplu: *to be caught like a rat in a trap - a nimeri ca şoarecele în capcana;*
to die like a rat in a hole - a muri ca un câine;
to lead like a lamb to the slaughter – ca mielul la abator.

Primul component al unităților frazeologice verbale comparative este prezentat în limba engleză, de regulă, prin verbe monosilabice care denumesc anumite acțiuni ale unei persoane, cum ar fi ***to grin*** „a zâmbi”, ***to blush*** „a roşi”, ***to die*** „a muri”, ***to stare*** „a se uita, a se holba”, ***to bleed*** „ a sângera”, ***to swell*** „a se îmbufna”, ***to drink*** „a bea”, ***to swim*** „a înota”.

Unitățile frazeologice verbale comparative din limba engleză se caracterizează printr-o semantică evaluativă pronunțată. Pe baza caracteristicilor lor semantice, A. V. Kunin împarte verbele din aceste unități frazeologice în trei grupe:

1) verbe cu conotaţie negativă: *to hate, to lie, to swear*;

2) verbe cu conotaţie pozitivă: *to fit, to get,*

3) verbe cu sens neutru: *to drink, to eat, to feel, to follow, to look, to run, to sleep, to speak, to spread, to spring up, to swim, to talk, to treat,to work* (Banu 2020).

Din numărul total de zoonime studiate 50% au conotație negativă, 5% au o conotație pozitivă, iar 45% din verbe sunt neutre. În unitățile frazeologice cu verbe cu conotație negativă și pozitivă al doilea component, de regulă, are funcția de întărire a acestei evaluări. De exemplu: ***swear like a fishwife – înjură de mama focului***.

Cele mai numeroase unități frazeologice sunt compuse din verbe cu sens neutru. În aceste unități frazeologice, al doilea component are funcția de clarificare a sensului verbului, oferind întregului frazeologism valoare evaluativă.

De exemplu: *to work like a horse - a lucra ca un cal;*
to stick like a leech – ca o lipitoare, a se ţine ca scaiul
to eat like a wolf – a avea o foame de lup

În astfel de unități frazeologice, al doilea component este reprezentat de numele animalelor (*dog, leech, pig, wolf, lion, horse*), ale căror acțiuni reale sau imaginare au stat la baza transformărilor comparative utilizate în relație cu oamenii” (Banu, 2020).

Cel de-al doilea component al unităților frazeologice comparative verbale poate fi exprimat și prin nume de păsări, pești, insecte.

De exemplu: *to drink like a fish - a bea fără măsură*
to die like flies - a muri ca muștele

to blow like a grampus - a răsufla cu greu
to sing like a nightingale – a cânta ca o privighetoare
to swim like a fish – a înota ca un peşte
to chatter like a magpie – a trăncăni ca o moară stricată.

Majoritatea covârșitoare a unităților frazeologice verbale comparative sunt reprezentate de structura

Uneori, al treilea component nu este un singur lexem, ci o combinație de două lexeme. De exemplu: *to agree like cats and dogs - a trăi ca câinile cu pisica, to take to smth. like a duck to water - a se simţi ca peştele în apă.* Menţionăm că în rezultatul cercetării noastre am constatat că unităţi frazeologice ce conţin două sau mai multe zoonime se întâlnesc mai rar.

Analizând structura gramaticală a unităților frazeologice verbale comparative observăm că pe primul loc se află verbul. De exemplu: to *sing like a nightingale - a cântă ca o privighetoare.*

Alt model structural de unităţi frazeologice în limba engleză este:

De exemplu: *to put the bee on, get the monkey off,*
to ride herd on, get the tail down (up) etc.

În acest model structural sunt prezentate verbele cu prepoziţii caracteristice limbii engleze, cum ar fi: put on, get up, ride on, unde substantivul (zoonim) poate sta între componente.

O versiune mai extinsă a acestui model structural are forma:

De exemplu: to *take the bull by the horns, to put the cat among the canaries, to lead apes in hell, to set cock on hoop* etc. Aceleași componente ale structurii se întâlnesc în succesiuni diferite. De exemplu:

De exemplu: to *put money on a horse, to throw somebody to the lions,*
to cast pearls before swine, to arouse a nest off hornets etc.

Alt model structural este reprezentat de construcția:

în care întreaga unitate frazeologică cu componente zoonime acționează ca predicat.

De exemplu: *to chicken out, to clam up, to louse up, to monkey around, to pig out, to wolf down.*

Un model structural foarte răspândit este:

De exemplu: *to teach dog to bark – lit. a învăţă câinele să latre,*
to teach fish to swim – lit. a învăţa peştele să înoate etc.

Acest tip structural este, de asemenea, reprezentat de următoarele subtipuri, în care are loc o extensie a unui sau altui component:

a)

De exemplu: *to set the wolf to keep the sheep – a pune lupul paznic la oi;*
to set tortoise to catch a hare – a pune broasca ţestoasă să prindă iepurile;
to salt the cow to catch the calf - a impune vaca să prindă viţelul.

b)

De exemplu: *to let flies stick in the wall - a lăsa muştele să se lipească de tavan*
to teach a pig to play on a flute – a învăţa porcul să cânte la flaut.

Analizând unitățile frazeologice cu componente zoonime constatăm că există un număr mare de verbe cu componente zoonime. În Oxford Dictionary sunt menționate în jur de o sută de verbe cu radical afiliat cu nume de animale. Un număr mare de verbe se referă la noțiunea „vânătoarea acelui animal ”:

De exemplu: ***to seal*** –a pleca la vânătoare de foci;
to mouse – a prinde șoareci.

Există un număr mare de verbe cu nume de animale care au alte semnificații decât vânarea acelui fel de animal. Acestea pot fi împărțite în următoarele grupe:

1. Verbe care descriu comportamentul oamenilor, modul de viață, atitudinea față de ființa umană.

to peacock *— a se afișa ostentativ; a se strica ca un păun;*
to squirrel away *— a agonisi, a pune deoparte, a păstra în rezervă, a acumula (verbul provine din una dintre cele mai notabile caracteristici ale veveriţelor - capacitatea lor de a păstra nucile pentru iarnă);*
to rabbit on *— a se misca rapid; a fugi; a vorbi mult, în special despre chestiuni banale;*
to crow *—a se lăuda a se făli, a jubila, a triumfa, (despre copii) a scoate un strigăt sau strigăte de bucurie.*

Cel mai mare grup de verbe cu componente zoonime descriu diverse momente din viața omului, după cum urmează:

Verbe care descriu acțiuni specifice ființelor umane. Grupul include:

a) alimentație:

to hog*-a înghiți fără a mesteca;*
to wolf down *- a mânca foarte repede, a înfuleca;*
to pig out *- a mânca mult/o cantitate mare de mâncare.*
b) comportament:

to ape, to monkey *- a imita comportamentul sau maniera cuiva sau ceva, în special într-un mod absurd sau de neconceput; a se comporta într-un mod stupid sau jucăuș.*

c) A repeta ceva monoton, a studia fără înțelegere:

to parrot (to cuckoo) *— a repeta mecanic.*

În acest grup se pot găsi verbe pe care se bazează semnificații adiacente. De exemplu, verbul ***to beaver away*** înseamnă a lucra neobosit, deoarece castorii sunt cunoscuți pentru construirea digurilor, canalelor. La rândul său, verbul ***to chicken out*** înseamnă să-ți fie frică de ceva așa cum este puiul foarte mic și foarte lipsit de apărare.

3. Verbe care descriu sferele profesionale ale vieții:

De exemplu, verbul *to bull* înseamnă a cumpăra acțiuni în speranța de a le vinde mai târziu la un preț mai mare. Dacă se face o paralelă cu tauri luptători, aceste animale au un anumit grad de agresivitate, energie, forță, rezistență și intelect. Verbul ***to bull*** este adesea contrastat cu verbul ***to bear*** - pentru a prognoza că prețurile, stocurile sau mărfurile vor scădea, în special pentru a vinde acțiunile care speră să le cumpere mai târziu la un preț mai mic. Se presupune că provine dintr-un avertisment al proverbului „nu vinde pielea ursului înainte să-l prinzi”.

4**. Verbele care arată acțiunea de urmărire:**

De exemplu: to bug - a instala microfoane ascunse pentru a supraveghea în secret;
to dog - a merge/ a călca pe urme, a urmări, a nu lăsa în pace;
to hound - a persecuta, a urmări;
to fish - a umbla după ceva, a căuta să obțină ceva.

5. Verbe cu sens de înșelăciune, intimidare:

De exemplu: to buffalo - a depăși sau a intimida (pe cineva);
to pigeon - a trișa, înșela (la joc);
to fox - a păcăli sau a deruta pe cineva.

6. Verbe cu sens de lașitate, incertitudine, încetineală:

De exemplu: to crane - a ezita în trecerea dificultăților;
to quail - a tremura de frică, a fi descurajat;
to turtle (to snail, to slug) — a se mișca încet.

Unităţi frazeologice substantivale. Alt grup de unităţi frazeologice foarte numeros şi răspândit în limba engleză îl formează unitățile frazeologice substantivale. În structura acestora, elementul principal îl constituie substantivul, de care depind celelalte componente ale unității frazeologice. De exemplu: *God's ape, Hairy ape, an egregious ass, Balaam's ass, an eager beaver, a busy bee, broken bull, crow's foot, fly on the coach-wheel, lucky dog, the black dog* etc.

Sunt cunoscute două categorii de unități frazeologice substantivale:

1. frazeme, adică unități frazeologice asemănătoare după structură cu îmbinările de cuvinte (Colţun, 2007);
2. unități frazeologice nominativ-predicative (Kunin, 1970).

Unităţile frazeologice substantivale cu structura de îmbinare de cuvinte (frazemele) se împart în două categorii:

a. cu structură subordonată
b. cu structură coodonată.

Frazemele cu structură subordonată se utilizează, cel mai des, cu prepozițiile**: *at, between, for, from, in, of on, out, to, with, within, with,***

De exemplu: *neither hawk nor buzzard – nici câine, nici ogar*
an ass between two bundles of hay - măgarul lui Buridan
An ass in a lion's skin – măgar în piele de leu
From jackass to jackass – din noapte până în noapte.
Swarm of bee - babilonie, învălmăşeală mare.

Frazemele substantivale cu structura coordonată sunt mai puțin întâlnite în limba engleză. Între acestea sunt**:** *cat and mouse „pisică şi şoarece”, horse and foot „din toate puterile”, a man or a mouse – totul sau nimic.* Aceste unități conțin conjuncțiile **and** sau **or.**

Din punct de vedere al numărului de elemente componente, unităţile frazeologice substantivale sunt divizate în două grupe: unități frazeologice substantivale alcătuite din două elemente şi unități frazeologice substantivale alcătuite din trei şi mai multe elemente.

Unităţile frazeologice substantivale cu două elemente sunt reprezentate de două tipuri structurale:

a)

De exemplu*: cat and mouse „de-a şoarecele cu pisica”*
*horse and foot - din toate puterile, din răsputeri etc***.**

b)

De exemplu: *neither peacock nor sparrow – nici peşte nici plătică.*

neither hawk nor buzzard - nici cal nici măgar

Unităţile frazeologice substantivale cu trei şi mai multe elemente sunt reprezentate de următoarele modele structurale:

De exemplu: *half an horse and half an alligator - nici cal nici măgar, nici câine nici ogar etc.*

De exemplu*: neither fish, nor good red herring – nici cal nici măgar,*

De exemplu: *neither fish, flesh nor fowl „nici cal nici măgar”***.**

Funcțiile sintactice ale unităților frazeologice substantivale coincid cu funcțiile sintactice ale substantivelor. La fel ca substantivele, acestea pot îndeplini următoarele funcții într-o propoziție: subiect, nume predicativ, atribut.

În limba engleză se întâlnesc frecvent unităţi frazeologice substantivale de felul:

Pe locul doi în limba engleză ca frecvență a utilizării se situează unitățile frazeologice substantivale cu structura:

De exemplu**:** *a black sheep - oaia neagră a familiei***;**
poor snake – un om sărman;
lucky dog – norocos, fericit;
a jolly dog – om glumeţ, poznaş, şugubăţ
the black dog – melancolie profundă, tristeţe, deprimare, decepţie

În limba engleză, substantivul este întotdeauna reprezentat la forma posesivă, de exemplu: snake's, sheep's.

Unități frazeologice adjectivale. Unitățile frazeologice adjectivale cu componente zoonime nu au constituit până acum obiectul vreunui studiu amplu. Ele au fost menționate parțial în dicționarele frazeologice, întocmite de lingviștii P.M. Roger, A. Bantaş, L. Levițchi, care nu au urmărit să întocmească clasificări nici la nivel lexico-gramatical, nici la cel tematic, bazându-se exclusiv pe răspândirea şi gradul de utilizare ale îmbinărilor de cuvinte organizate într-un ansamblu comparabil.

Toate unităţile frazeologice adjectivale au fost clasificate în patru tipuri mari:

I) care au în componenţa lor verbul „a avea";

II) care conţin în structură verbul „a fi";

III) care au ca element de bază un adjectiv;

IV) care posedă verbe cu diverse semnificaţii.

Unităţile frazeologice adjectivale cu componente zoonime din limba engleză aparțin unor grupuri tematice diverse. (Birtalan, 2014). În funcție de sferele realității obiective la care se referă, unităţile frazeologice adjectivale semnifică:

A. *Abilitate în activitate*

B. Atenţie sporită

C. Atenţie redusă:

D. Bogăţie: to play ducks and drakes with the money,

Din punct de vedere structural, unitățile frazeologice adjectivale în limba engleză sunt grupate în unități comparative și non-comparative.

Unitățile frazeologice adjectivale comparative sunt compuse din două componente aflate, de regulă, în relații de subordonare. Primul element component al unității frazeologice adjectivale este, de obicei, folosit în sensul său referențial. Funcția celui de-al doilea element este de intensificare, de consolidare a semnificației, deoarece denotă gradul de caracterizare exprimat de primul component.

De exemplu: *blind as a beetle - orb ca noaptea;*
as busy as a bee - harnic ca o albină;
as innocent as a dove- nevinovat ca un porumbel/înger,
as cheerful as a lark/ as bold/ as a lion – curajos ca un leu;
as tricky as a monkey – năzbâtios ca o maimuţă.

Primul element *blind, busy, innocent, bold, tricky, wise, cunning, silly, fat, fleet, slippery, strong, timid, gaudy* constituie elementul de bază al comparaţiei, iar al doilea element (a swan, a hare, a fox, a peacock) – „obiectul comparației". Conjuncţia *as* îndeplineşte funcţia de legătură.

Structură unităților frazeologice adjectivale necomparative poate fi atât coordonată, cât și subordonată. Unitățile frazeologice non-comparative în limba engleză se întâlnes relativ rar.

În limba engleză adjectivul este folosit, de regulă, la gradul pozitiv, iar substantivul la numărul singular. Cu toate acestea, pentru a spori expresivitatea, sunt posibile şi unele excepții.

Unități frazeologice adverbiale

Unitățile frazeologice adverbiale reprezintă o parte semnificativă a tezaurului frazeologic al limbii engleze. De regulă, ele exprimă însușiri sau caracteristici ale unor acțiuni sau indică circumstanțe spațiale sau temporale ale unor acțiuni și mai rar semnifică diverse cantități, posedă parțial grad de comparație şi îndeplinesc funcțiile specifice adverbului. Sunt expresii stabile de cuvinte corelate cu un adverb, având o funcție sintactică de circumstanță, indicând semne ale unui proces, ale unei stări. Unitățile frazeologice adverbiale caracterizează comportamentul unei persoane sau starea sa, iar funcțiile sintactice ale acestora coincid cu funcțiile adverbelor.

Cel mai simplu model structural de unități frazeologice adverbiale în limba engleză este:

De exemplu: *like flies – ca muştele (multe);*
like a bird - ca o pasăre (cu dragă inimă, cu entuziasm);
as a dove – ca un porumbel;
as a mule - ca un catâr.
sau modelul structural:

De exemplu**:** *off the bat - imediat*
for the birds – de râsul găinilor/curcilor,
in a bee-line – direct, de-a dreptul etc.

Acest model structural de unităţi frazeologice adverbiale se întâlneşte şi în variantă extinsă:

De exemplu: *in the lion's paws – în ghiarele leului*
on foot horse - pe jos;
at a snail's gallop - cu viteza melcului
on Shank's pony – pe propriile picioare.

Modelul structural **„like + substantiv(zoonim)”** de asemenea poate fi extins prin utilizarea participiului primului sau celui de al doilea element, de exemplu:

De exemplu: *like a scalded cat – a fugi mâncând pământul*
like a drowned rat - ca o gâină plouată
like a skinned rabbit - ca un iepure jupuit etc.

De exemplu: *like fighting cocks - turbat de mânie, bătăuşi ca nişte cocoşi*

like a dying duck - ud leoarcă, ca o găină plouată etc.

Destul de frecvent în limba engleză sunt întâlnite şi modelele structurale:

De exemplu: *like a bat out of hell – a fugi ca din puşcă/a fugi mâncând pământul;*
like a lamb to the slaughter – ca mielul la abator, supus, umil;
like a duck to water - ca peştele în apă;
like a bull at a gate – ca boul la poarta nouă;
like a fly in amber - sigur, ca muştele în răşină;
like fish in the sea - ca peştele în apă.

Acest model structural poate fi extins și prin introducerea unui substantiv la modul posesiv, de exemplu:

De exemplu: *like a wolf in sheep's clothing - „ca un lup în piele de oaie";*
like water of duck's back - a ieşi ca gâsca din apă

și prin introducerea unui adjectiv, de exemplu:

De exemplu: *like a cat in a strange garret – a nu fi în apele sale ;*
like a cat in hot bricks - a nu fi în apele sale
like a hen on hot griddle – nervos, fără astâmpăr, agitat
like a bull in a China shop – ca boul la poarta nouă.

Următorul model structural de unități frazeologice adverbiale este reprezentat de:

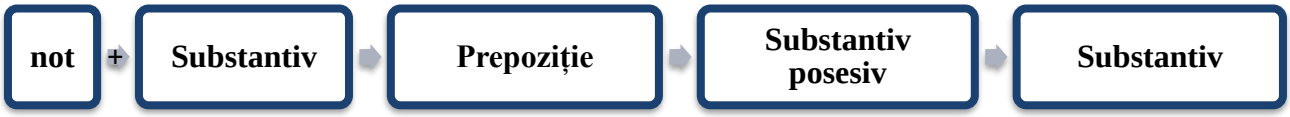
De exemplu: *as briskly as a bee – frământat, agitat, preocupat*
as slippery as an eel - N-a fost chip să!, nu i-a mers!
as gaudy as a peacock - înfumurat ca un păun.

Există și alte modele structurale, însă numărul de exemple care le ilustrează este foarte mic.

Iată câteva dintre acestea:

De exemplu: as Buridan's ass between two bundles of hay – nehotărât, șovăitor, indecis;

De exemplu: not a cat in hell's chance - inevitabil

De exemplu: *like a cat that got the cream - ca pisica la oala cu smântână* etc.

În limba engleză funcţia comparativă se realizează de următoarele unităţi:

a) conjuncţia as: *as a dove, as a mule*

b) conjuncţia like: *like flies, like a bird* etc.

Unități frazeologice cu structură de propoziție (propozițională)

Unitățile frazeologice cu structură de propoziție, de regulă, aparțin unităților frazeologice comunicative. Unitățile frazeologice comunicative sunt structuri în totalitate predicative și sunt reprezentate de proverbe și zicători. Cum bine se stie, proverbul este o învățătură morală populară, născută din experiență, exprimată printr-o formulă eliptică sugestivă, de obicei metaforică, ritmică sau rimată; zicală, zicătoare, parimie.

În limba engleză proverbele, din punct de vedere structural, sunt reprezentate de propoziții simple și compuse. De exemplu:

a) **propoziții simple:**

De exemplu: An old dog barks not in vain - Când latră un câine bătrân, să ieşi afară.
A shy cat makes a proud mouse - când pisica nu-i acasă, şoarecii joacă pe masă.
Dog does not eat dog - Corb la corb nu-si scoate ochii.
Hawks will not pick hawks' eyes - Corb la corb nu-si scoate ochii

b) **propoziții compuse**:

De exemplu:

Better an egg today than a hen tomorrow. - Nu da vrabia din mână pe cioara de pe gard.
Better be the head of a dog than the tail of a lion - Decât codaș la oraș, mai bine în satul tău fruntaș.
If you run after two hares, you will catch neither – Cine fuge după doi iepuri nu prinde nici unul.

Literatura de specialitate nu face o distincție clară între un proverb și o zicătoare. Zicătorile, ca și proverbele, din punct de vedere structural sunt propoziții. Aceste categorii de

unități frazeologice se deosebesc de proverbe pentru că ele nu au o funcție instructivă și evaluativă. Proverbele sunt o expresie a înțelepciunii populare și se caracterizează printr-un grad mai mare de abstractizare decât zicătorile.

Unitățile frazeologice sub formă de propoziții simple, la rândul lor, sunt împărțite în enunțiative, exclamative și interogative. Propozițiile exclamative sunt mai rar întâlnite printre unitățile frazelogice cu caracter proverbial.

Cel mai frecvent întâlnite sunt unitățile frazeologice cu structura de propoziție enunțiativă afirmativă.

De exemplu: *The mountain has brought forth a mouse.*
The best fish swim near the bottom.
The best fish smell when they are three days old.
To set the tortoise to catch the hare.
To run with the hare and hunt with the hounds.

Mai puțin utilizate sunt propozițiile enunțiative cu conotație negativă, de exemplu:

De exemplu: *The leopard cannot change its spots.*
A hungry bear does not dance.

Pronumele personal poate îndeplini funcția de subiect într-o propoziție simplă, dacă aceasta poartă caracter negativ.

De exemplu: *You cannot flay the same ox twice - Nu poţi lua două piei de pe aceeaşi oaie.*

Propozițiile exclamative, la rândul lor, pot fi divizate în:

a) propoziţii care exprimă dorința de a efectua o acțiune.

De exemplu: *Love me, love my dog!*
Tell that to the horse marines!
First catch your hare then cook him!

b) propoziţii care interzic executarea unei anumite acțiuni, de exemplu:

De exemplu: *Never offer to teach fish to swim!*
Never leave the wolf to keep the sheep!
Never bray at an ass !

Propozițiile interogative sunt extrem de rar întâlnite.

De exemplu: *Can the leopard change his spots?*

De regulă, propozițiile interogative provenite din proverbe și zicători au o variantă similară a unei propoziții enunțiative.

De exemplu: The leopard cannot change its spots.

Chiar dacă proverbele sau zicătorile sunt reprezentate de propoziții interogative, atunci aceasta este, de obicei, o întrebare retorică. Unitățile frazeologice cu structura de propoziție compusă sunt reprezentate de propozitii compuse de coordonare și de subordonare. În limba engleză cele mai raspândite sunt unitățile frazeologice cu structura de propoziție compusă de coordonare.

De exemplu: *Who keeps company with the wolf, will learn to howl*
To one who has lost his way a dog's bark is sweeter than the song of the nightingale - Pentru cel care s-a rătăcit e mai benefic să audă lătratul câinelui decât cântecul/trilul păsărilor.

Unitățile frazeologice verbale cu structură de propoziție sunt cel mai adesea reprezentate de modelul structural **„verb + propoziție subordonată”**. În cadrul unităților frazeologice verbale cu componente zoonime se disting următoarele propoziții:

a) subordonate relative în care, de regulă, apare conjuncția *that* , de exemplu:

It is a silly fish that is caught twice with the same.
It is a poor mouse that has only one hole.
It's a bold mouse that nests in the cat's ear.
b) subordonate cu conjuncţii: after, before, until etc.

Capitolul al III-lea, intitulat „Analiza pragma-semantică a unităților frazeologice cu componente zoonime” conține analiza pragma-semantică a unităţilor frazeologice cu componente zoonime și impactul acestora asupra expresivității comunicării. Este efectuată analiza ordonată, din perspectiva structurii semantice, a unităților frazeologice, se descriu punctual trăsăturile care reflectă lumea interioară și exterioară a omului.

Animalele, făcând parte din viața și activitatea omului, influențează asupra formării concepțiilor estetice ale societății, constituind componente indisolubile ale culturii unei comunități lingvistice. Analizând materialul factologic, am constatat că unitățile frazeologice cu componente zoonime, prin conținuturile lor, sunt motivate de unele fenomene extralingvistice bazate pe: concepții pre-științifice despre lume, simboluri culturale, intertextualitate, aspecte ale culturii materiale și aspecte ale interacțiunii social-culturale, pe de o parte și, de unele cauze intralingvistice, cum ar fi metafora sau metonimia, pe de altă parte.

Din perspectiva lingvoculturală, unitățile frazeologice cu componente zoonime sunt abordate prin prisma segmentării situațiilor stereotipice din viața cotidiană a englezilor ce au servit drept prototipuri în formarea semnificației frazeologice. Lexemele ce denotă realii, simboluri și etaloane culturale în componența unităților frazeologice cu componente zoonime fac parte din conținutul semnificației frazeologice și, totodată, sunt mijloace de interpretare lingvoculturală. Astfel, însăși imaginea la baza frazeologismului poate servi drept indice pentru interpretarea lingvoculturală cu condiția că ea oglindește caracteristicile naționale ale viziunii asupra lumii.
Diferența principală între această resursă intralingvistică și resursele extralingvistice constă în faptul că însăși frazeologismele, percepute în calitate de modele tropice ale unor fapte, situații sau particularități ale lucrurilor nu sunt semne ale culturii și nu formează taxoane culturale.

Analiză grupului de unități frazeologice cu componenta zoonimică „animale domestice” arată că seria de atribute metaforice este suficient de extinsă, acest grup fiind numeros în limba engleză, frecvența intensă fiind cauzată de utilitatea animalelor în agricultură, precum și caracteristicile comportamentului lor.

Cel mai numeros în limba engleză este grupul „animale sălbatice”. Semnele metaforice verbalizate în unități frazeologice permit să vorbim despre dezvăluirea conotațiilor pozitive sau negative în proiecția asupra situației realității și a caracterului unei persoane. Sacralizarea animalelor, crearea unor specii deosebite, unice pentru fiecare cultură, ne permite să constatăm că acesta este cel mai specific grup cu componente zoonime.

În acest capitol sistematizăm rezultatele obținute în urma cercetării valorii conotative a unor unități frazeologice care conțin zoonime, în care dominanta semantică este cea evaluativă.

În procesul de analiză a unităților frazeologice cu componente zoonime care descriu lumea interioară a omului ținem să concretizăm cele care alcătuiesc câmpul semantic „trăsături ale caracterului”. Am identificat următoarele concepte:

1) trăsăturile de caracter care reflectă atitudinea omului față de semenii săi;
2) trăsăturile de caracter care reflectă atitudinea omului față de sine;
3) trăsăturile de caracter care reflectă calitățile volitive ale omului;
4) trăsăturile de caracter care reflectă atitudinea unei persoane față de lucruri;
5) trăsături care reflectă natura morală a omului;
6) trăsăturile de caracter care reflectă atitudinea unei persoane față de muncă.

Unitățile frazeologice cu componente zoonime care reflectă lumea exterioară a omului sunt divizate în următoarele grupe:

1. Aspectul fizic al omului
2. Activitatea omului
3. Omul în societate
4. Relațiile în societate
5. Comunicarea gândurilor și sentimentelor.

Pentru unitățile frazeologice cu componente zoonime, axate semantic pe zoonime, dar asociate metaforic cu oamenii, o importanță deosebită are semnificația conotativă.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Demersul nostru științific a condus la obținerea unor rezultate noi în domeniul cercetării și abordării problemei privind particularitățile structural-semantice ale unităților frazeologice cu componente-zoonime. Investigațiile noastre, datorită contextualizării problemei, formulează răspunsuri privind particularitățile lexico-structurale și gramaticale ale unităților frazeologice cu componente zoonime, dar prezintă și analiza semantică a unităților frazeologice cu componente zoonime.

Plecând de la susținerea aproape unanimă a specialiștilor că frazeologia este o disciplină lingvistică independentă relativ nouă, considerată de mai mulți cercetători ramură independentă care studiază sistemul frazeologic al unei limbi, și de la aserțiunea că prin sistem frazeologic se înțelege totalitatea unităților frazeologice a unei limbi, a criteriilor de clasificare a acestora, a modurilor de formare și funcționare, studiul nostru permite formularea următoarelor concluzii:

1. Unitatea frazeologică este o îmbinare stabilă de cuvinte, constituită din cel puțin două cuvinte noționale, cu sens unitar, frazeologic, obținut în urma unor transferuri semantice, la care au fost supuși componenții pe parcursul dezvoltării istorice a limbii respective.

2. Trăsătura principală a unităților frazeologice o constituie capacitatea acestora de a avea sens frazeologic, acesta, la rândul său, fiind un mijloc specific de reprezentare a lumii în conștiința omului și constituind o categorie semantică ce se utilizează pentru caracterizarea expresivă, emotivă a ființelor și obiectelor din lumea înconjurătoare.

3. Deși se mai discută despre definirea unităților frazeologice, sunt recunoscute cel puțin patru parametri constanți, care permit distingerea acestora: numărul elementelor, natura elementelor, gradul de flexibilitate semantică și sintactică, valoarea semantică. Ceea ce deosebește, în fond, unitățile frazeologice de alte unități ale limbii este principiul idiomatic, subînțeles ca transfer de sens, ca renovare semantică a elementelor componente ale îmbinărilor de cuvinte, acest proces realizându-se, în principal, prin metaforizare și metonimizare.

4. Sursele apariției unităților frazeologice cu componente zoonime sunt diverse și reflectă mentalitatea, tradițiile și obiceiurile poporului, iar frecvența elementului zoomorf în componența unităților frazeologice dezvăluie caracterul său specific de percepție a lumii.

5. Unitățile frazeologice verbale sunt cele mai numeroase straturi ale fondului frazeologic din toate limbile. Unitățile frazeologice verbale cu componente zoonime sunt reprezentate de diverse modele structurale și, conform numărului de componente, pot fi structuri binare sau multiple, toate exprimând o acțiune sau stare, reoferindu-se la o persoană, caracterizând aspectul sau calitățile interne ale acesteia.

6. Alt grup de unități frazeologice, foarte numeros și răspândit în limba engleză, este format de unitățile frazeologice substantivale, în structura cărora elementul principal îl constituie substantivul. În funcție de numărul de elemente componente, unitățile frazeologice se împart în două grupuri: unități frazeologice substantivale alcătuite din două elemente și unități frazeologice substantivale alcătuite din trei și mai multe elemente.

7. Unitățile frazeologice adjectivale cu componente zoonime sunt reprezentate, în principal, de construcții comparative, având semnificație cu două dimensiuni și două componente aflate, de regulă, în relații de subordonare. Primul component al unității frazeologice adjectivale este, de

regulă, folosit în sens referențial, cel de-al doilea consolidează semnificația primului component și denotă gradul de caracterizare, exprimat de primul component. Sub aspect structural, unitățile frazeologice adjectivale în limba engleză sunt grupate în unități comparative și non-comparative.

8. În componența unităților frazeologice adverbiale elementul principal îl constituie adverbul. Unitățile frazeologice adverbiale exprimă însușiri sau caracteristici ale unor acțiuni, sau indică circumstanțe spațiale sau temporale ale unor acțiuni și mai rar semnifică diverse cantități. Ele posedă, parțial, grad de comparație şi îndeplinesc funcțiile specifice adverbului.

9. Unitățile frazeologice comunicative, la rândul lor, sunt structuri predicative, reprezentate de proverbe și zicători, conțin o învățătură morală populară formată din experiență, exprimată printr-o formulă eliptică sugestivă, de obicei metaforică, ritmică sau rimată, zicală, zicătoare, parimie.

10. Sensul simbolic al unităților frazeologice cu zoonime se bazează pe înțelesul figurativ al componentelor structurale, pe metafore cu imagini „vii", ceea ce conferă unităților frazeologice o impresie puternică ca efect și conținut. Zoonimul ca component al unităților frazeologice exprimă diverse aspecte condiționate de imaginea predominantă a animalului în cultura oamenilor Diversitatea unităților frazeologice cu componente zoonime constă și în capacitatea lor de a exprima trăsături pozitive, dar și negative.

11. Analiză grupului de unități frazeologice cu componenta zoonimică „animale domestice" arată că seria de atribute metaforice este suficient de extinsă, acest grup fiind numeros în limba engleză, frecvența intensă fiind cauzată de utilitatea animalelor în agricultură, precum și caracteristicile comportamentului lor.

12. Cel mai numeros în limba engleză este grupul „animale sălbatice". Semnele metaforice verbalizate în unități frazeologice permit să vorbim despre dezvăluirea conotațiilor pozitive sau negative în proiecția asupra situației realității și a caracterului unei persoane. Sacralizarea animalelor, crearea unor specii deosebite, unice pentru fiecare cultură, ne permite să constatăm că acesta este cel mai specific grup cu componente zoonime.

13. Unitățile frazeologice analizate arată că toate caracterele metaforice sunt determinate de caractere fenotipice ale animalelor, că există discrepanțe în compoziția cantitativă a unităților frazeologice, precum și în compoziția calitativă a acestora. Dar aspectul esențial al unităților frazeologice engleze cu zoonime îl formează accentul pe descrierea trăsăturilor negative ale unei persoane.

Revenind la ipoteza de la care am plecat în cercetarea noastră, concluzionăm că frazeologia oricărei limbi este izvorul lingvistic al vocabularului care transmite limpede și în mod direct atributele vieții omenești, realitățile etnice și tot ceea ce determină identitatea unei persoane și a

unui popor. Specificul național de percepție a realității se datorează nu doar nivelului de gândire a oamenilor, ci și influenței dezvoltării istorice, tradițiilor, obiceiurilor și culturii unui popor.

Animalele, făcând parte din viața și activitatea omului, influențează asupra formării concepțiilor estetice ale societății, constituind componente indisolubile ale culturii unei comunități lingvistice. Unitățile frazeologice cu componente zoonime, prin conținuturile lor, sunt motivate de unele fenomene extralingvistice bazate pe: concepții pre-științifice despre lume, simboluri culturale, intertextualitate, aspecte ale culturii materiale și aspecte ale interacțiunii social-culturale, pe de o parte și, de unele cauze intralingvistice, cum ar fi metafora sau metonimia, pe de altă parte. Diferența principală între această resursă intralingvistică și resursele extralingvistice constă în faptul că unităţile frazeologice, percepute în calitate de modele tropice ale unor fapte, situații sau particularități ale lucrurilor nu sunt semne ale culturii și nu formează taxoane culturale.

Recomandări

Urmare a realizării prezentului studiu, formulăm următoarele recomandări privind cercetările de perspectivă:

1. Ar fi oportună cercetarea unităților frazeologice cu componente zoonime din perspectivă contrastivă în vederea comparării zoonimelor din limba engleză cu cele din limba română, alte limbi, evidențiind astfel bogăția și specificul lexicului diferitor limbi.
2. Ar fi utilă realizarea unui studiu care să reflecte unitățile frazeologice cu componente zoonime în limbajul mass media și literatura artistică.
3. Ar fi benefică efectuarea unui studiu din perspectiva tehnicilor de traducere a unităţilor frazeologice cu componente zoonime în limba română.

BIBLIOGRAFIE

1. BANU, F. *Viziuni asupra frazeologiei ca disciplina lingvistică*. În: Știință, educație, cultură. Conferința ştiinţifico-practică internațională. Vol.2, 10 februarie 2017, Comrat: Universitatea de Stat din Comrat, pp. 20-23. ISBN 978-9975-83-041-6.
2. BANU, F. *Căile şi sursele de proveniență a unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. In: Ştiinţă, educaţie, cultură. Vol.2, 15 februarie 2020, Comrat: Universitatea de Stat din Comrat, pp. 505-508. ISBN 978-9975-83-092-8.
3. BANU, F. *Particularități structurale ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. În: Studia Universitatis Moldaviae: Seria Ştiinţe Umanistice. Chișinău: USM, nr. 10(140)/2020, pp. 150-158. ISSN 1811-2668. Categoria B.
4. BANU, F. *Particularități semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. În: Philologia. Chișinău, nr. 1(313)/2021, pp. 115-122. ISSN 1857-4300. Categoria B.
5. BUDNIC Ana, *Dezvoltarea conceptului de lexic în Limba Engleză*, În : Probleme ale Ştiiţelor Socioumane şi modernizării învăţământului: Conf. de totalizare a muncii şt. şi şt.- didactice a corpului profesoral-didactic pentru anul 2013 : [în 2 vol.]/ coord. şt. : Racu Igor - Ch .: S. n., 2014 (Tipogr. UPS “Ion Creangă”), p. 111- 114 . ISBN 978-9975-46-197-9.

6. BUZEA, O. *Particularităţile lexico - gramaticale ale antonimelor frazeologice in limbile engleza si romana* , În: Revista Philologia, LII Ianuarie – Aprilie 2010, Institutul de Filologie al Academiei de Stiinte a *Moldovei , pp.111-114, ISSN 1857-4300* , Chisinau 2010.
7. BUSHNAQ T. *Tehnologii de dezvoltare a limbajului frazeologic prin intermediul predării comunicative a limbii engleze la studen*ţi. În: Univers pedagogic, nr. 1, Chișinău: IŞE, 2011. p. 82-86.
8. CHAFE, W. *Meaning and the Structure of Language*. Chicago, London, 1970.
9. COȘERIU, E. *Politici lingvistice* [online]. În: Conferința susținută de Profesor Doctor Eugen Coşeriu la *Colocviul Internaţional de Ştiinţe ale Limbajului*. Ediţia a VI-a, Suceava, 20 octombrie 2001. [citat 09.04.2016].
Disponibil: http://www.limbaromana.md/index.php?go=articole&printversion=1&n=2755
10. COLŢUN, GH., Frazeologia limbii române, Chişinău, Ed. Arc, 2000, 207p.
11. GHINDĂ, V. *Rolul zoonimelor în construcția textului și vehicularea mesajului artistic*, În: Annales Universitatis Apulensis, Series Philologica, 5 (2), Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia, 2004, p. 24.
12. DUMISTRĂCEL, ST., Dicţionar de expresii româneşti. Biografii. Motivaţii. Iaşi: Institutul European, 2001, 534 p.
13. DUMISTRĂCEL, ST., Lexic românesc. Cuvinte. Metafore. Expresii, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1980. 262 p.
14. HOWARTH P.A. Phraseology in English Academic Writing. Some implications for language learning and dictionary making. Lexicographica. Series Maior 75, Tiibingen: Niemeyer Verlag, 1996. 243 p.
15. HRISTEA, Th., *Frazeologia și importanța ei pentru studiul limbii române*, în LL 1, 1984. nr. 1, p. 5-13.
16. KATZ, J.J., POSTAL, P.M. *Semantic Interpretation of Idioms and sentences containing them*. In: Quarterly Progress Report 70 (1963), p. 275-282.
17. LAKOFF, J. JOHNSON, M. 1990. *Metaphors with which we live*. In: Theory of metaphor. M.: Progress, pp. 387-415.
18. LARIN, B. A. 1996. *Essays on phraseology* (On the systematization and research methods of phraseological materials). In: Modern Russian language: Lexicology. Lexicography: Reader and study assignments. SPb: SPbU, pp. 192-204.
19. LIFARI V, Metode de cercetare a conceptelor din perspectiva lingvisticii cognitive, În: Limba română. Revistă de ştiinţă şi cultură. Nr. 4 (240). Chişinău, 2017. P. 86-95. ISSN 0235-911.
20. LIFARI V, Categorii conceptuale ale emoțiilor redate de expresii frazeologice somatice în limbile engleză, română şi rusă din perspectiva lingvisticii cognitive, 2018, https://ojs.iliauni.edu.ge/index.php/eish/article/view/396
21. MAKKAI, A. The Cognitive Organization of Idiomaticity: Rhyme or Reason. In: Georgetown University Working Papers on Language and Linguistics nr. 11,1975, p.10-29.
22. MOLEA V. *Oralitatea în textul publicistic actual românesc.* Chișinău: Editura Prut Internațional, 2016, 252 p. ISBN 978-9975-54-272-2
23. POPA. Gh. *Viziunea lingvală asupra lumii din perspectivă coşeriană.* În: Anuar de lingvistică şi istorie literară. T. LI. 2011. Număr special : Lucrările Colocviului Internaţional Eugeniu Coşeriu – 90 de ani de la naştere (Iaşi-Bălţi, 27-29 iul. 2011). – Bucureşti, 2012. – P. 323-330.
24. POPA.Gh. *Locuţiunea şi expresia: termeni corelativi?* În: Studia lingvistica et philologica: In memoriam Magistri Nicolae Corlăteanu. – Chişinău, 2009. – P. 80-84.
25. SAVIN-ZGARDAN, A. *Motivaţia unităţilor polilexicale stabile în limba română*. Chișinău: Tipogr. „Dira AP”, 2019. 274 p. ISBN 978-9975-3236 -1-1.
26. SAVIN-ZGARDAN, A. *Evoluţia sensului unităţilor polilexicale stabile / Angela Savin* // Materialele simpozionului ştiinţific internaţional Anatol Ciobanu – omul cetăţii “Limba română”.

In memoriam: 85 de ani de la naştere. - Chişinău : CEP USM, 2019. - P. 21-29. – Rez. în lb. rom. şi engl. – Referinţe bibliogr. p. 29.
27. SAVIN-ZGARDAN, Angela. *Componentele unităților polilexicale stabile ce exprimă fenomene din domeniul superstițiilor*. În: Lecturi in memoriam acad. Silviu Berejan. Materialele Colocviului științific național. Chișinău, 12 noiembrie 2019. Coord.: dr. Felicia Cenușă. Chișinău, 2020, vol. IV, p..94-100. ISBN 978-9975-3392-1-6.
28. TELIA, V. N. *Cultural strata in phraseological units and discursive practices*. YaSK. 2004. 344 p.
29. TELIA, V. N. *Secondary nomination and its types*. In: Language nomination (Types of names). Nauka, 1977. pp. 129-221.
30. TELIA, V. N. *The connotative aspect of the semantics of nominative units*. Nauka. 1986.143 p.
31. VEZHBITSKAYA, A. 1997. *Prototypes and invariants*. In: Language. The culture. Cognition. Rus. Dictionaries, pp.201-230.
32. VINOGRADOV, V. V. 1975. *Questions of studying phrases (on the material of the Russian language): The main questions of the syntax of the sentence*. In: Selected works: research on Russian grammar. Nauka, pp. 56-87.
33. ZAHARIA C. *Expresiile idiomatice în procesul comunicării*. Iaşi: Universitatea „A.I. Cuza", 2004, 399 p.
34. АМОСОВА Н.Н. Основы английской фразеологии. Ленинград: Изд-во Ленинградского университета, 1963. 208 p.
35. АРХАНГЕЛЬСКИЙ, В.Л. Устойчивые фразы в современном русском языке. Основы теории устойчивых фраз и проблемы общей фразеологии. – Ростов: Изд-во Рост. ун-та, 1964. 315 p.
36. ВИНОГРАДОВ В.В.,О некоторых семантических особенностях фразеологических сочетаний // ЛГУ. Учёные 1961, No 283, Сер. Филол. наук, выл. 56, p.196.
37. КУНИН А. В. Английская фразеология: Теоретический курс, Москва: Высшая школа, 1970. 341 p.
38. ТЕЛИЯ, В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. – М.: Языки рус. культуры, 1996. 288 p.
39. ШАНСКИЙ, Н.М. Фразеология современного русского языка: учебное пособие. – М.: Либроком, 2012. 272 p.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

1. BANU, F. *Particularități structurale ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. În: Studia Universitatis Moldaviae: Seria Ştiinţe Umanistice. Chișinău: USM, nr. 10(140)/2020, pp. 150-158. ISSN 1811-2668. Categoria B.
2. BANU, F. *Particularități semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. În: Philologia. Chișinău, nr. 1(313)/2021, pp. 115-122. ISSN 1857-4300. Categoria B.

Articole în culegeri științifice în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

1. BANU, F. *Particularități lexico-gramaticale ale locuțiunilor verbale franceze*. În Melanges francophones: Fascicule XXIII, Actes du Colloque International „Formes textuelles de la communication: de la production à la reception", nr.3 (vol.III,1), Galați University Press, Galați. 2009. pp. 102-106. ISSN 1843-8539.

2. BANU, F. *Evoluția unităților frazeologice în limba engleză*. În: Cultura și presa în spațiul european, Ediția a II, Tradiție și modernitate în presa europeană, Editura ARS DOCENTI-Universitatea din București, București. 2010, pp.132-135. ISBN 978-973-558-468-9.

în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

1. BANU, F. *Viziuni asupra frazeologiei ca disciplina lingvistică*. În: Știință, educație, cultură. Conferința ştiinţifico-practică internațională. Vol.2, 10 februarie 2017, Comrat: Universitatea de Stat din Comrat, pp. 20-23. ISBN 978-9975-83-041-6.

2. BANU, F. *Căile şi sursele de proveniență a unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză*. In: Ştiinţă, educaţie, cultură. Vol.2, 15 februarie 2020, Comrat: Universitatea de Stat din Comrat, pp. 505-508. ISBN 978-9975-83-092-8.

în lucrările conferințelor științifice naționale

1. BANU-DANDIȘ, F. *Phraseology as a language of culture: its role in the reprezentation of a collective mentality*. În: Conferința științifică „Totalizarea activității de cercetare a cadrelor didactice", Secția Istorie și limbi moderne, 20 aprilie 2007, Cahul. pp.134-140. ISBN 978-9975-9579-6-0.
2. BANU-DANDIȘ, F. *Influența limbii engleze asupra limbii române*. În: Conferința științifică de totalizare a activității de cercetare a cadrelor didactice, Secția Filologie engleză, 16-17 aprilie 2008, Cahul, pp 139-144. ISBN 978-9975-9683-5-5.

în alte culegeri științifice editate în Republica Moldova

BANU, F. *Emotion and emotion-laden words in the bilingual lexicon*. În: Analele Științifice ale Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul. 2008, nr. 4, pp. 34-37. ISSN 1875-2170.

Lucrări științifico-metodice și didactice

Manuale pentru învățământul superior

1. BANU, F. *English Lexicology*, Tipografia Raza de Sud, Cahul. 2005, 288 p. ISBN 9975-9738-7-6.

ADNOTARE

Banu Felicia. „*Particularități structural-semantice ale unităților frazeologice în limba engleză (în baza zoonimelor)*”, teză de doctor în filologie, specialitatea 621.04. Lexicologie și lexicografie, terminologie și limbaje specializate, traductologie (limba engleză). Chișinău, 2021

Structura tezei cuprinde adnotările în limba română, rusă și engleză, lista abrevierilor, introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 215 de titluri, 145 pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în peste 10 lucrări științifice.

Cuvinte – cheie: frazeologie, unitate frazeologică, expresie idiomatică, semnificație, idiom, zoonim, zoomorfism, animalism, izolări, idiotisme, totism, lexem, cogniție, metaforă cognitivă, frame, locuțiune.

Scopul lucrării constă în identificarea, examinarea și analiza particularităților lexico-structurale, gramaticale și semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză în vederea determinării trăsăturilor care reflectă lumea interioară și exterioară a omului.

Obiectivele cercetării: prezentarea rezumativă a stadiului cercetării în domeniul frazeologiei ca ramură independentă a lingvisticii, abordarea conceptului de unitate frazeologică și zoonim, identificarea căilor și surselor apariției unităților frazeologice cu componente zoonime, analiza particularităților lexico-structurale și gramaticale ale unităților frazeologice cu componente zoonime, analiza pragma-semantică a unităților frazeologice cu componente zoonime care reflectă lumea interioară și exterioară a omului, identificarea unor modele cognitive care stau la baza formării unităților frazeologice cu componente zoonime.

Noutatea și originalitatea științifică. Cercetarea noastră reprezintă o primă încercare de a oferi o analiză complexă și exhaustivă a unităților frazeologice cu componente zoonime în baza inventarului frazeologic selectat, sub aspect structural-gramatical și pragma-semantic. Cu toate că obiectul investigației noastre îl constituie unitățile frazeologice cu componente zoonime, în lucrare expunem și unele reflecții asupra unor probleme conexe precum: caracterul sistemic al limbii, rolul pe care îl are societatea în procesul de evoluție și tezaurizare a limbii, interconexiunile dintre limbă și cultură, specificul etnocultural al frazeologiei, stereotipuri naționale și culturale, locul și valoarea zoonimelor în sistemul frazeologic englez.

Problema științifică soluționată rezidă în realizarea unei cercetări complexe a unităților frazeologice cu componente zoonime în limba engleză care a permis obținerea informațiilor despre trăsăturile care reflectă lumea interioară și exterioară a omului, stabilirea rolului privind statutul unităților frazeologice cu componente zoonime, locul și valoarea elementului zoomorf în sistemul frazeologic englez.

Semnificația teoretică a investigației rezidă în sintetizarea principalelor teorii și concepte ale diferitor școli lingvistice cu referire la domeniul frazeologiei și la obiectul de cercetare a acesteia, (re)actualizarea și completarea metalimbajului de cercetare a frazeologiei, analiza și descrierea particularităților structurale și semantice ale unităților frazeologice cu componente zoonime. Considerarea unităților frazeologice cu componentă-zoonim ca o componentă autonomă a sistemului lexical al limbii engleze reliefează potențialul denominativ și comunicativ al limbii și capacitatea de a reprezenta metaforic realitatea. În consecință, în acest sens, relevanța studiului este legată de nevoia de analiză și descriere tipologică a modelelor generale și a celor specifice arealului anglofon de funcționare a zoonimelor în unitățile frazeologice ale limbii engleze, oferind informații despre tezaurul lingvistic și conceptual al vorbitorilor.

Valoarea aplicativă a cercetării.

Unitățile frazeologice cu componente zoonime, datorită particularităților structurale și semantice specifice pe care le posedă, pot prezinta anumite dificultăți la analiza lor în text, de aceea prezentul studiu este în măsură să faciliteze identificarea și interpretarea lor textuală corectă. Astfel, rezultatele investigațiilor pot fi utile în activitatea didactică la perfectarea unor cursuri speciale pentru studenții instituțiilor de învățământ superior sau la predarea cursurilor și seminarelor de lexicologie a limbii engleze, de analiză a textului, de stilistica limbii engleze. Inventarul frazeologic analizat precum și concluziile expuse în lucrare ar putea fi luate în calcul, de asemenea, și în practica lexicografică.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele științifice ale investigației noastre au fost expuse în comunicările prezentate în cadrul conferințelor științifice naționale și internaționale, axate pe problematica în cauză. În total, la temă sunt publicate peste 10 comunicări sub forma de: articole în reviste de specialitate, articole și rezumate în materialele conferințelor naționale și internaționale, articole în analele științifice și manuale universitare.

АННОТАЦИЯ

Бану Феличия. „Структурно-семантические особенности фразеологизмов английского языка (на основе зоонимов)”, диссертация на соискание ученной степени кандидат филологических наук, специальность 621.04. Лексикология и лексикография, терминология и специализированные языки, перевод (английский). Кишинев 2021.

Структура диссертации включает: аннотации на румынском, русском и английском языках, список сокращений, введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 215 наименований, 145 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в более 10 научных статьях.

Ключевые слова: фразеология, фразеологизм, идиоматическое выражение, значение, идиома, зооним, зооморфизм, анимализм, изоляция, идиотизм, тотизм, зоолексем, познание, когнитивная метафора, фрейм.

Цель и задачи исследования: Целью данной диссертации является выявление, изучение и анализ лексических, структурных, грамматических и семантических особенностей фразеологизмов с зоонимическими компонентами в английском языке с целью определения особенностей, отражающих внутренний и внешний мир человека. **Задачи исследования** направлены на краткую презентацию истории исследования в области фразеологии как самостоятельной отрасли лингвистики; анализ понятий: фразеологизм и зооним, выявление путей и источников появления фразеологизмов с компонентом-зоонимом, изучение лексических, структурных, грамматических и семантических особенностей фразеологизмов с компонентом-зоонимом, анализ фразеологизмов с компонентом-зоонимом отражающими внутренний и внешний мир человека; выявление когнитивных моделей, лежащих в основе формирования фразеологизмов с компонентом-зоонимом.

Научная новизна и оригинальность диссертации. Результаты исследования представляют собой первую попытку провести комплексное исследование, основанное на изученных работах, относительно структурный и прагма-семантический анализ фразеологизмов с компонентом-зоонимом. Несмотря на то, что объектом нашего исследования являются фразеологизмы с компонентом-зоонимом, мы также представляем некоторые размышления по таким смежным вопросам как: системный характер языка, роль общества в процессе языковой эволюции, взаимосвязи между языком и культурой, этнокультурная специфика фразеологии, национально-культурные стереотипы, место и значение зоонимов в английской фразеологии.

Научные результаты, способствующие решению научной проблемы. Результатом стало комплексное исследование фразеологизмов с компонентом-зоонимом в английском языке, что позволило получить информацию об особенностях, отражающих внутренний и внешний мир человека, установив роль фразеологизмов с зоонимическими компонентами, место и значение зоонимических элементов в английской фразеологической системе.

Теоретическая значимость исследования заключается в синтезе основных теорий и концепций различных языковых школ применительно к области фразеологии и ее объекта исследования, обновлении и дополнении метаязыка исследования фразеологии, анализе и описании структурных и семантических особенностей фразеологизмов с зоонимическими компонентами. Рассмотрение фразеологизмов с компонентом-зоонимом как автономного компонента лексической системы английского языка подчеркивает деноминационный и коммуникативный потенциал языка и способность метафорически представлять реальность. Следовательно, актуальность исследования определяется необходимостью анализа и описания общих и национальных специфических моделей функционирования зоонима в фразеологических единицах английского языка, распространения информации о менталитете нации и представлениях о жизни англичан.

Практическая значимость исследования. Фразеологические единицы с компонентом-зоонимом в силу специфических структурных и семантических особенностей, которыми они обладают, могут представлять определенные трудности при их анализе в тексте. Результаты исследований могут быть использованы в дидактической деятельности при разработке специальных курсов для студентов высших учебных заведений или при преподавании курсов и семинаров по лексикологии английского языка, анализу текста, стилистике английского языка. Анализ фактического материала и выводы, также могут быть применены в лексикографической практике.

Внедрение научных результатов. Результаты диссертации были включены в несколько статей, опубликованных в журналах, и представлены в научных статьях, представленных на национальных и международных конференциях.

ANNOTATION

Banu Felicia. ” Structural and semantic peculiarities of phraseological units in English (based on zoonyms), PhD thesis in Philology, specialty 621.04. Lexicology and lexicography, terminology and specialized languages, translation (English). Chișinău 2021.

The structure of the thesis includes: annotations in Romanian, Russian and English, the abbreviations list, introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 215 titles, 145 pages of basic text. The research was reflected in over 10 scientific publications.

Keywords: phraseology, phraseological unit, idiomatic expression, meaning, idiom, zoonym, zoomorphism, animalism, isolation, totism, zoolexem, cognition, cognitive metaphor, frame, locution.

Research goal and objectives: The goal of this dissertation is to identify, examine and analyze the lexical, structural, grammatical and semantic features of phraseological units with zoonymic components in English in order to determine the features that reflect the inner and outer world of a person.

The **objectives** of the research are: presentation of the research stage in the field of phraseology as an independent branch of linguistics; analysis of the concepts: phraseological unit and zoonym; identification of ways and sources of occurrence of phraseological units with zoonymic components; examination of lexical, structural, grammatical and semantic particularities of phraseological units with zoonymic components, analysis of phraseological units with zoonymic components that reflect the inner and outer world of man; identification of cognitive models that underlie the formation of phraseological units with zoonymic components.

The scientific novelty and the originality of dissertation. The thesis represents a first attempt to provide a complex and exhaustive structural and pragma-semantic analysis of phraseological units with zoonymic components. Although the object of our investigation is the phraseological units with zoonymic components, in the thesis we also present some reflections on related issues such as: the systemic character of language, the role of society in the process of language evolution, the interconnections between language and culture, the ethnocultural specificity of phraseology, national and cultural stereotypes, the place and value of zoonyms in the English phraseological system.

The scientific results that contributed to the solution of the scientific problem. The results lie in a complex research of phraseological units with zoonymic components in English that allowed to obtain information about the features that reflect the inner and outer world of person, establishing the role of phraseological units with zoonymic components, the place and value of the zoomorphic element in the English phraseological system.

The theoretical significance of the investigation lies in the synthesis of the main theories and concepts of different language schools with reference to the field of phraseology and its research object, updating and completing the metalanguage of phraseology research, analysis and description of structural and semantic features of phraseological units with zoonymic components. The consideration of phraseological units with zoonymic component as an autonomous component of the lexical system of the English language highlights the denominative and communicative potential of the language and the ability to metaphorically represent reality. Consequently, in this sense, the relevance of the study is related to the need for analysis and description of general models and those specific to the English-speaking area of zoonyms in the phraseological units of English, providing information about the linguistic and conceptual treasure of speakers.

The applicative value of the investigation. Phraseological units with zoonymic components, due to the specific structural and semantic features they possess, may present certain difficulties in their analysis in the text. This study is able to facilitate their correct textual identification and interpretation. Thus, the results of the investigations can be used in the didactic activity when completing special courses for students of higher education institutions or when teaching courses and seminars on English lexicology, Text analysis, English stylistics. The factual material analyzed and the conclusions presented in this paper could also be applied in lexicographic practice.

Implementation of scientific results. The results of the PhD thesis were included in several articles published in national specialized journals and presented in scientific papers presented at national and international conferences.

BANU FELICIA

PARTICULARITĂȚI STRUCTURAL-SEMANTICE ALE UNITĂȚILOR FRAZEOLOGICE ÎN LIMBA ENGLEZĂ (ÎN BAZA ZOONIMELOR)

SPECIALITATEA 621.04. LEXICOLOGIE ȘI LEXICOGRAFIE, TERMINOLOGIE ȘI LIMBAJE SPECIALIZATE, TRADUCTOLOGIE (LIMBA ENGLEZĂ)

Rezumatul tezei de doctor în filologie

Aprobat spre tipar: 04.06.2021	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tiraj 50 ex.
Coli de tipar: 2,1	Comanda nr. 0406

Tipografia UST, str. Gh. Iablocikin 5, Chișinău, MD 2069